

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ט בתמוז תשע"ז | דף היומי בבלי: בבא בתרא קע"ב
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן רמ"ג עד אמצע סעיף א' הגה "ואע"פ שלא".
מוסר: "וראה עוד" עד "וכאשר נחפש" | קנין חכמה הלימוד השבועי: ארחות צדיקים שער הנדיבות 'וכל המעלים
עיניו' עד שער הזכירה 'השישית שיזכור אם יש בו'.

ענייני דיומא

לרגל איזה מאורע מעציב התירו שירה וזמרה עם כלי זמר בימי 'בין המצרים'?

ועל ארץ ישראל שנחרבה, ואסורים הימים האלה בשירה ובזמרה, אף על פי כן הורו חכמי הדור הוראת שעה, שכל היוצאים – מקהלה של מנגנים בכלי שיר יצאו עמם, והמנגנים יצעדו בראש הגולים וינגנו בכליהם לעודד את רוח העם, ולהפיח בהם תקווה ובטחון באלקיהם שלא יעזבם ולא ישכחם לעולם. וכדי לתת שבח והודיה לבוראם על שעמדו בנסיון ולא מסרו עצמם לשמד, וזכו לקדש השם בצאתם מספרד; וכדי ללמד את העם שאין אנו מבכים את היציאה מן הגלות לעולם, שאין לנו בכי אלא על צאתנו מירושלים בלבד".

[ספר התודעה, לג]

אחד ממנהגי האבילות האסורים בימי בין המצרים, הוא ההמנעות מריקודים ומחולות, ונהגו גם להנמנע משמיעת כלי זמר בכל צורה שהיא. אולם, בעבר הרחוק אירע מאורע שבו התירו כהוראת שעה לשיר ולזמר לצליל כלי זמר, כפי שמתאר רבי אליהו קפשאלי, מבני דור גירוש ספרד, את יציאתם של הגולים לדרכם אל אשר תשאם הרוח, בימי בין המצרים שנת רנ"ב:

"קבוצות קבוצות יצאו הגולים לדרכם, קבוצות גדולות, וקבוצות קטנות שקדמו לפני היציאה הגדולה והאחרונה שביום תשעה באב. רובן של קבוצות אלה יצאו בימים של 'בין המצרים', בין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב. ואף על פי שימים אלה הם ימי אבל ובכיה לדורות על בית המקדש שנשרף

הדף היומי בהלכה

האם מותר להפעיל עסק בשבת באמצעות קבלן עבודה גוי?

בפני עצמו – ההפעלה אסורה מעיקר הדין, כיון שהגוי עושה מלאכה בשבת עבור היהודי. אך בנכס שהפעלתו כרוכה במלאכה כללית שאין צורך לעשותה דווקא בשבת, כגון חרישת שטח חקלאי – מעיקר הדין מותר הדבר, כיון שהגוי בוחר מדעתו את מועד ביצוע המלאכה המוטלת עליו; ואף על פי כן יש להניא את הגוי מלהפעילו בשבת משום 'מראית העין', כלומר, שלא יחשדו הרואים שהיהודי הורה לו לעבוד דווקא בשבת. [שו"ע רמג, א, ומשנ"ב הקדמה, ה ו'; וראה שעה"צ יד; וראה עוד ביאורים ומוספים דרשו, 3]

נכס מניב רווחים, כגון שטח חקלאי, בית עסק, וכיוצא בהם, הנמצא בבעלות יהודי, אסור להפעילו בשבת באמצעות קבלן גוי – המקבל שכר פעולה קצוב, לפי יום או לפי תקופה, והרווחים שייכים לבעל הנכס – כיון שהוא עובד בשליחותו של ישראל; והרי זו 'אמירה לגוי' לעשות מלאכה בשבת, שאסורה (ראה להלן). אולם, כאשר מדובר בקבלנות למשך תקופה, ולא בקבלנות לפי יום עבודה – אין האיסור זהה בכל הנכסים, דהיינו: בנכס שהפעלתו היא יומיומית, וכגון חנות או מפעל ייצור, שבהם כל יום של פעילות הוא רווח

מתי מותר ומתי אסור להשכיר בית עסק לגוי?

אבל בשכירות לפי ימים – גם כשהשכירות נמשכת ימים רבים – אסור ליטול שכר עבור השבת (ראה תקציר למחר). ונכס אשר רוב האנשים באותו המקום אינם מפעילים אותו באמצעות אריס או שוכר – אסור להפעילו באמצעותם, מפני 'מראית העין', דהיינו, שהרואים יחשדו שמדובר בקבלנות יומית, האסורה, כאמור. ובמקום כזה אסור להשכיר את הנכס לגוי כלל, שהרי לא יהיה ניתן למנוע את הפעלתו בשבת. [שו"ע רמג, א, משנ"ב הקדמה, ג רח, וביה"ל ד"ה שכן; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 4 ו-8]

נכס מניב רווחים, כנ"ל, הנמצא בבעלות יהודי, מותר להפעילו בשבת באמצעות גוי 'אָרִיס', דהיינו שְׂכִיר המפעיל את הנכס למשך תקופה מסוימת, והוא ובעל הנכס חולקים ברווחים, או באמצעות גוי שוֹכֵר, המשלם לבעל הנכס דמי שכירות קבועים, והרווחים שייכים לו – כיון שבאופן זה, כאשר הגוי עושה מלאכה בשבת, הרי זה לצורך עצמו, ולא לצורך היהודי. אולם, אמירה לאריס לעשות מלאכה דווקא בשבת, אסורה, משום איסור 'אמירה לגוי, כנ"ל. והפעלה באמצעות שוכר – מותרת רק כאשר דמי השכירות של השבת ניתנים ב'הבלעה' עם דמי השכירות של תקופה, כגון חודש או שנה,

האם מותר לבעל אולם להורות בשבת לפועל גוי שבמוציא שבת ינקה את האולם?

מלאכה בשבת. ואף כשעושה הגוי מלאכה מעצמו עבור הישראל, צריך למחות בידו, כדי שלא יחשדוהו שהגוי עושה כן בשליחותו; ואיסורים דרבנן של שבת, חמורים הם מאד, ולכן הם אסורים גם במקום החשד. ואם גוי עושה עבור יהודי מלאכה בקבלנות, ומחליט מעצמו לעשותה בשבת – אם אינו עושה זאת בבית ישראל, אלא בביתו, והישראל אינו רואהו – אינו צריך לגשת לביתו ולמחות בידו. [משנ"ב רמג, ה; ביאורים ומוספים דרשו, 2 ו-9]

'אמירה לגוי' בשבת לעשות מלאכה, אסורה. ואיסור זה, הסמיכוהו חכמים על לשון הכתוב: "כל מלאכה לא יעשה בהם", שלא נאמר: 'לא תעשה', כדי לרמז שאפילו על ידי אחרים לא יעשה, והיינו על ידי גוי. וטעם האיסור – יש אומרים שהוא כדי שלא יבואו להקל באיסורי השבת. ויש אומרים שהטעם הוא כדברי חכמינו ז"ל על הפסוק "ודבר דבר" – "שלא יהא דיבורך בשבת כדיבורך בחול", ולכן אסור לומר לגוי בשבת אף לעשות מלאכה לאחר השבת; או משום שהגוי נחשב כשליחו של ישראל, ולכן אסור לומר לגוי אף בערב שבת שיעשה

תזכור את הבריאות שלך והשכל שקיבלת

כיצד מגדיר ה'ארחות צדיקים' את השבונות הנפש של ה'חובות הלכבות'?

ה'זכירות' הראשונות הן: א. שהשי"ת ברא את האדם 'יש מאין', וגידלו מעל כל סוגי הבריות שבעולם. ב. חסד השי"ת שהגוף בריא ושלם. ג. חסד השי"ת שנתן לאדם דעת וחכמה. ד. חסד השי"ת שנתן לנו את תורתו המדריכה בדרך החיים. ה. חובת היגיעה להבין את התורה הקדושה, שהיא מכתב ממלך מלכי המלכים הקב"ה. [ארחות צדיקים, שער הזכירה]

בספר חובות הלבבות, בשער חשבון הנפש, מונה המחבר שלושים 'חשבונות' שצריך האדם לחשב בינו לבין עצמו, כדי לדעת מה חובתו בעולמו, בעבודת השי"ת וקיום התורה. ובספר ארחות צדיקים, מביא תמצית של כל החשבונות הללו בשער הזכירה; כלומר, הוא מונה את שלושים הדברים הללו כשלושים 'זכירות' שצריך לזכור תמיד, על מנת שעבודת השי"ת תעשה בשלמות. וחמש

בשבועות האחרונים הרגשנו חשמל באוויר

פעילי 'דרשו' הרב שלום יכנס והרב אהרן ידלר, מספרים על ההתרגשות וההתעניינות הציבורית לקראת תחילת לימוד הלכות שבת במסגרת 'הדף היומי בהלכה'.

יעקב א. לוסיגמן

ונהנים מהלימוד, ומצטרפים גם לאותו השיעור או לשיעור אחר. "במיוחד כשכשני שמתחילים הלכות שבת, יש הרגשה ממש של 'חשמל באוויר'. אברכים רבים ממש חיכו בהתרגשות עד שיתחילו הלכות שבת, והצטרפו בהמוניהם ללימוד. מי לא רוצה לדעת הלכות שבת בהיקף רחב ובלמוד יסודי? איך אפשר בכלל לחיות כיהודי בלי להיות בקי בהלכות שבת, או לפחות לקנות מושגים בסיסיים בהלכות האלו?"

הרב שלום יכנס מפרט: "למעשה הלכות שבת הן הלכות מאוד מעשיות לכל אדם בכל זמן. זה פוגש את היהודי בכל שבת, כל השבת. בטשולנט שעל הפלטה, בדגים שבצלחת, במשחקים של הילדים ובכל פעולה הכי קטנה, כמו שהביא מרנא החפץ חיים בהקדמה להלכות שבת את דברי הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זיע"א, שמי שאינו בקי בהלכות שבת על בוריין, אינו יכול להימלט מאיסורי שבת רח"ל. הציבור רוצה לדעת הלכות שבת. הציבור רוצה לשמור שבת כהלכתה."

"לפני שנים הגיע נשיא 'דרשו' לביקור אצל הגאון רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, ששיבח בכל פה את מסלול הלימוד של 'הדף היומי בהלכה', כפי שעשו כל גדולי ישראל מכל החוגים ומכל הזרמים. רבי גמליאל אמר אז אמרה חזקה מאוד: "לאנשים אין יצר הרע לעבור על שולחן ערוך", הוא אמר, "לאף אחד אין יצר הרע להימנע מפסיעת 'עושה שלום' בסוף תפילת שמונה עשרה או לעשותה שלא כהלכה. אנשים פשוט לא יודעים הלכה, אבל הם רוצים לדעת ולקיים. קיים ההלכות ברוב רובן של המקרים אינו כרוך בכלל במלחמת היצר או במאמץ פיזי מיוחד. כל מה שצריך זה פשוט לדעת את ההלכה על פרטיה ודקדוקיה, ומכאן ואילך יערב לכם".

• מה החזון שלכם? עד איפה אתם מתכננים להגיע עם הפצת הרעיון של לימוד הדף היומי בהלכה?

"כשיצאנו לדרך, ידענו שיש לנו נקודת זינוק, אבל אין לנו את קו הסיום", אומר הרב ידלר. "זה לא משהו שאפשר לעצור אותו. אנחנו נמשיך לעבוד ולהשקיע עד שזה יפרוץ לכל בית יהודי, ובעזרת ה' נמשיך גם לאחר מכן כדי לשמר את ההישג ולהעמיק עוד ועוד את המהפכה שכבר התפשטה בכל רחבי העולם היהודי. יש לנו היום שיעורים בכ-25 מדינות, בחמש יבשות ובלמעלה מ-4,500 מוקדים. ויש גם אלפים רבים שלומדים 'דף היומי בהלכה' באופן עצמאי, בלי להגיע לשיעור. חלקם נבחרים בסוף כל חודש, וחלקם לא נבחרים. אנחנו כמובן מעודדים לבוא לשיעורים ולהיבחן, שזה מחייב כפול ומכופל, אבל כל אחד בוחר את המסלול הנכון והמתאים עבורו, והעיקר זה שלומדים הלכה בעקביות מדי יום, וזוכים להיכלל בין אלו שנאמר עליהם שמובטח להם שהם בני עולם הבא."

"ההתרגשות הציבורית החלה לתת את אותותיה כבר לפני שבועות ארוכים", מספר פעיל 'דרשו' הרב שלום יכנס לרגל תחילת לימוד הלכות שבת. "כבר לפני שבועות ארוכים התחלתי לקבל פניות מעשרות אנשים שרוצים להקים ולפתוח שיעורים. ככל שעברו הימים והתקרבו לקראת היום הנספך של תחילת לימוד הלכות שבת, כך הלכה ההתעניינות וההתרגשות של הציבור והתגברה עוד ועוד. בשבועות האחרונים כבר אפשר ממש להרגיש חשמל באוויר."

חברו הרב אהרן ידלר מוסיף: "בעיר התורה מודיעין עילית, היו פעילים כמאה שיעורים של 'דף היומי בהלכה' עד לא מכבר, אך עם תחילת לימוד חלק ג' של המשנה ברורה, זינק מספרם והכפיל את עצמו". הרב ידלר שהקים במו ידיו את רשת השיעורים הענפה במודיעין עילית מבהיר: "המשמעות היא שברחבי העיר יש כיום למעלה ממאה אברכים שמתפתים בקביעות בשיעורי 'דף היומי בהלכה', ועוד היד נטויה".

"אני מגיע בבוקר להתפלל בית הכנסת ויזניץ בירושלים", מספר הרב יכנס, "מגיע אלי אברך חסידי, יהודי שעוסק בנדל"ן, ומספר לי שהוא וקבוצת לומדים נוספת משתתפים מדי בוקר בשיעור לפני התפילה, ועכשיו הם רוצים לשנות את השיעור ולהפוך אותו לשיעור 'דף היומי בהלכה', כי הם רוצים ללמוד הלכות שבת."

"בערב תופס אותי אברך אחר, יהודי ספרדי שלומד כל היום בכולל, ובערב הוא לומד בכולל ערב עם בעלי בתים. הוא מספר לי על יוזמה בכולל הערב, שאנשים החליטו להתאגד ולהקים שיעור 'דף היומי בהלכה', בחלק מזמני הכולל. על אף שהם מבני עדות המזרח והם לא פוסקים כמו המשנה ברורה בהרבה מקומות, הם רוצים ללמוד משנה ברורה, כפי שכבר אמרו גדולי התורה הספרדים, ובראשם חכם מרן רבי שלום כהן שליט"א, שאי אפשר להבין את השולחן ערוך בלי ללמוד משנה ברורה. ראש הכולל שלהם הסכים והשיעור הוקם בסייעתא דשמיא"

"שיעורים נפתחים כל הזמן", מדגיש הרב ידלר, "אבל עם תחילת לימוד הלכות שבת, אנחנו חווים זינוק עצום במספר השיעורים, וזה קורה משתי סיבות עיקריות: קודם כל הציבור צמא לכך ורוצה ללמוד ולדעת הלכות שבת, בנוסף, 'דרשו' ניצל את הצימאון הזה כדי להכות בכרזל בעודו חם, ולהרחיב משמעותית את מעגל לומדי 'הדף היומי בהלכה', עם תחילת לימוד הלכות שבת". לדבריו, חלק גדול מהתעמולה שנעשית למען הרחבת מעגל הלומדים, מקורה בלומדים עצמם: "זה עובד בשיטת 'חבר מביא חבר'. אנשים שלומדים 'דף היומי בהלכה' בקביעות, נהנים מזה. הם חיים את זה והלימוד הזה משליך על כל סדר היום ואורח החיים שלהם. החברים שלהם רואים איך הם מאושרים